

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungari'a : Pe unu anu 5 fl.— cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU :</p> <p>Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl v. a</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze Redactiei „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Èr banii de prenumeratiune a TIPOGRAFFA DIECESANA in ARAD.</p>
---	---	---

Discursulu

pronunsiatu de Pré Santi'a Sa, parintele Episcopu alu Aradului Ioanu Metianu, la deschiderea sesiunei ordinare a sinodului eparchialu aradanu din 1890.

**Christos a inviatu!
Dloru deputati!**

Precum parintii cei trupesci, la anumite timpuri si ocazioni, lasandu la o parte grijile dilnice, se cugeta serios si la viitoriulu familiei lor, planuindu si combinandu, cum se-si norocésca mai bine famili'a : tot aseminea facu, — la anumite timpuri si ocazioni, — si parintii cei sufletesci, inteligentii si conducetorii familiei celei mari ai poporului. Si ei delaturandu grijile dilnice, se cugeta multu si seriosu la viitoriulu acelei familii mari, din care facu parte, combinandu si planuindu cele de lipsa, la binele si fericirea ei.

Indemnulu la acést'a provine Dloru deputati din simtiementulu legaturii cei sante de sânge si religione, ce esista intre parinti si fii, intre frati si frati, intre rudenii si rudenii, carele este totodata si simtiementulu conservării saditu de insusi Dumnedieu in inim'a omului.

Cea mai invederata dovéda despre acést'a este, Dloru deputati, chiar si acést'a intrunire a nóstra, acestu Sinodu eparchialu, si noi, Dloru deputati am delaturatu tóte alte griji dilnice, si ne am intrunitu aici, in acést'a adunare onorabila, indemnati de acelu simtiementu puternicu, mai nainte amintitu, cá se ne implinimu o santa detorintia de parinti si frati, cum si o dorintia ferbinte a inimei nóstre, facia de clerulu si poporulu nostru, facia de famili'a cea mare a nóstra, din care si insine facemu parte.

Ne am intrunitu aici si astadata, cá in tot anulu, Dloru deputati, se combinamu si se conlucram cele de lipsa, la ridicarea familiei nóstre cei mari, la ridicarea clerului si poporului nostru, biseric'a nóstra cea viia, tot la mai multa védia, onóre si bunastare, asecurandu-i esistenti'a pre secolu inainte, si

ajutandu-i a-se apropiá tot mai multu de bine si fericire, scopulu supremu alu omului.

Este nobila si frumósa, Dloru deputati, acésta problema a nóstra, càci daca este nobilu si frumosu a ridica, macaru si numai pre unu individu, séu pre o familie, la védia, onóre si bunastare, si asia a-i inlesni ajungerea scopului, binele si fericirea : cu cât mai maretu, mai nobilu si mai frumosu este, a ridicá pre unu poporu, séu o natiune la aceea védia, onóre si bunastare, de care are neaperata lipsa, la esistenti'a s'a, la viitoriulu seu, si la ajungerea scopului ce urmaresce.

Dar apoi pre cât de nobila si frumósa, tot pre atát este si de grea acea problema, Dloru deputati, mai alesu càci grele sunt si timpurile si inpregiurá-rile preste tot, si pentru biseric'a deosebi. Este grea problem'a nóstra, Dloru deputati, si càci am ereditu multe neajunsuri dela vitregitatea timpurilor trecute; de aceea si nóue indoitu, ni-se impune detorintia la o conlucrare harmonica si intielépta, la o conlucrare seriósa bine combinata, precum o pretinde gravitatea situatiunei si a imprejurarilor, cá asia apoi se putemu contá si la ajutorulu celu puternicu alu lui Dumnedieu, si prin acestea la o resolvire cât mai favorabila, a problemei nóstre cei mari.

Unica este calea ce conduce la bun'a resolvire a problemei nóstre, este tot aceasi, care conduce pre omu, si la védia, onóre, bunastare, bine si fericire; ér aceea este, Dloru deputati, calea culturai cei adeverate, a culturai morale-religióse. Toti càti vor apucá pre acést'a cale, vor ajunge tot la mai multa védia, onóre, bunastare, si prin acestea la bine si fericire, si totodata si-vor asecurá existenti'a, pre secolu inainte. Din contra: toti càti ar desconsiderá acésta cale, ar comite pecatu greu contra binelui si fericirei lor.

De aceea si noi, Dloru deputati, se ne silimu a induce clerulu si poporulu nostru pre acea cale mantuitoare, staruindu din tóte puterile a respandí tot

mai multa cultura morala-religiósa, pana in cele mai departate margini ale eparchiei nóstre.

Astfelu facendu ne implinimu nu numai detorinti'a de parinti si frati, dar totodata seversimu si un'a dintre cele mai frumóse fapte bune, ale carei binecuventari, se va extinde, asupra clerului si poporului nostru, pana la cea mai departata posteritate.

Biserica si scóla sunt Dloru deputati, terenulu nostru de activitate, unu terenu destulu de manosu, care, in acea mesura, ne va apropiá de scopu, in care i-lu vom sci si noi folosi.

Desi acestu terenu este cam angustu, si intre imprejurárele actuali, si anevoiosu, ér mijlócele nóstre destulu de modeste: totusi si acelu terenu, si mijlócele de cari dispunemu, bine folosite, vor produce rezultate imbucuratóre.

Deci dar se ne nisuiemu, Dloru deputati, a folosi cât mai bine si mai intieptiesce acelu terenu, atât pentru a satisface chiamarii nóstre, cât si pentru a ni implini acea ferbinte dorintia, ce o simtim cu totii, in sufletulu nostru.

Facendu asia ne vom apropiá tot mai multu de deslegarea frumósei nóstre probleme, si astfelu ni vom implini si detorinti'a de parinti si frati ai acelor'a pre cari i-representam aici.

Facendu asia putemu sperá ca si ceriulu va binecuventá nisuintiele nóstre; ér noue ni va reservá inca multi ani de conlucrare la opulu celu marefiu alu regenerarii nóstre. Ceea ce eu dorindu, din adenculu inimei mele, si implorandu ferbinte si binecuventarea lui Ddieu si asupra nóstra; dechiaru sesiunea sinodului nostru eparchialu ordinariu, a anului 1890 de deschisa.

Sinodulu eparchialu aradanu.

Duminec'a trecuta s'a deschisu sesiunea ordinaria a sinodului eparchialu aradanu prin cuventulu de deschidere, pre carele lu-publicám la primul locu; si sinodulu prin o lucrare intensiva de siese dile si-a resolvit tóte agendele, avisate de statutulu organicu la competentia s'a.

Vorbind de acestu sinodu constatám cu bucuria, ca in viétia nóstra constitutionala am trecut binisior preste greutátile inceputului, si respective preste periód'a de organizatiune; si am ajuns stadiulu, in carele am inceputu se lucrám, si sperám, ca vom poté lucrá tot cu mai multu succesu si in modu vediutu la asigurarea bunastáarii viitórie a bisericei si scólelor nóstre, si la ameliorarea stáarii poporului credintiosu.

In sesiunea anului eurentu s'au resolvit agendele asia numite curente ale eparchiei; dar de asta data ochii sinodului nostru eparchialu s'au potut indreptá in mesura mai mare, decât ce se potea acést'a pana acum, — asupra parochiei, asupra poporului, si asia dicendu asupra ridicáarii bisericei vii. Cuventulu de deschidere alu Pré Santiei Sale a accentuat cu deosebire acésta parte a activitáti epar-

chiei, si totu acésta parte s'a accentuat in mesura multu mai mare, decât ce se potea face acést'a in anii trecuti, si in repórtele consistoriilor. Si marturisim cu bucuria, venerabil'a representantia a clerului si poporului eparchiotu prin conclusele luate a datu cea mai nimerita solutiune acestei cestiuni, indigitand prin conclusele luate calea, prin carea biserica se póta luá cu mai multu succesu a mana: asigurarea bisericei si conducerea mersului dezvoltárii ulterioare a poporului pre terenulu religiosu moralu, si pre celu alu dezvoltárii intelectuale si economice.

Si pana cand vom poté publicá unu reportu specialu despre lucrările acestui sinodu, publicám in cele ce urméza din reportulu senatului strens bisericescu dela consistoriulu din Aradu partea aceea, carea se ocupa de sentiulu de pietate crestinésca si de observárele facute de acestu senatu pre acestu terenu, si anume:

* * *

„In ceea ce privesce dezvoltarea sentiului de pietate crestinésca si preste totu dezvoltarea religiósa-morala a poporului constatám urmatórele:

1) Desi poporulu nostru in genere in dezvoltarea s'a culturala, si religiósa-morala traiesce in grele imprejurári, totusi sentiulu de pietate crestinésca este in multe párti ale eparchiei in dezvoltare. Si cá dovéda despre acést'a ne servesce darnicia, depusa pre altariulu Domnului de catra multi credintinsi ai nostri si in decursulu anului trecutu prin contribui la infrumsetiarea bisericeilor cu ornate si cu vase santite si prin fundatiuni. Dintre daruirile de acésta natura, facute in decursulu anului trecutu amintim aici unele mai insemnate, si anume:

a) fericitulu intru aducere aminte poporeanu alu bisericei nóstre din Nadlacu Tom'a Nagy a testat unu optariu de pamentu in pretiu de 1500 fl. v. a. pre seam'a santei biserici din numit'a comuna cu destinatiunea, cá venitul acestui pamentu se-se capitaliseze, si apoi dupa timpu din interesele capitalului se-se solvéscá birulu preotilor nostri din numit'a comuna.

b) Fericitulu intru aducere aminte poporeanu Gligor Popoviciu din Sietinu a testat pre seam'a bisericei nóstre de acolo unu patrariu de pamentu in pretiu de 1500 fl. v. a. cu destinatiunea, cá din venitul acelu pamentu se-se ajutoreze comun'a bisericesca intru acoperirea trebuintielor sale bisericesciscolare.

c) Fericitulu poporeanu si fost epitropu alu bisericei nóstre din Birchisiu, Vasiliu Mirea a donat inca fiind in viétia pre seam'a santei nóstre biserici de acolo sum'a de un'a mii de fiorini v. a.

d) Reposatulu preotu Michaiu Suciú din Buteni a testat cas'a s'a in pretiu de preste doue mii de fiorini comunei nóstre bisericesci numite cu menitiunea, cá se servésca de casa parochiala.

e) Poporeanulu nostru Teodor Beldea si socii'a s'a An'a din Desn'a au donat din avutulu loru pre seam'a santei biserici din numit'a comuna sum'a de 370 fl. adeca trei sute sieptedieci fiorini v. a.

f) Infine notãm, ca credintiosii nostri din comun'a Socodoru cu ocasiunea comasãrii hotariului au donat din islazulu comunalu santei biserici din numit'a comuna un'a suta patrudieci de jugere de pamentu, cu mentiunea, cá din venitululu acestui'a dupa timpu se-se póta acoperi trebuintiele bisericeii si scóleloru nóstre din numit'a comuna.

2) Fiind cestiunea desvoltãrii sentiului de pietate crestinesca in strensa legatura cu modulu, cum functioneza organele bisericesci din parochia in cadrulu competintiei avisate acelor'a prin statutulu organicu; ér acésta regulata functiune fiind dependenta de modulu, cum se desvóltã si manifesteaza la poporulu nostru *sentiulu publicu* catra asiediemintele bisericesci-constitutionale, atât intru resolvirea agendelor curente ale bisericeii, cât si intru ameliorarea bunastãrii bisericeii si a poporului constatãm aici o imprejurare favorabila, observata in faptululu, ca alegerile de preotu, efectuite in anulu trecut in diferite partii ale eparchiei au decursu in o ordine multu mai buna, decât ce se intemplã acést'a in anii precedenti, chiar si in atari comune, in cari in anii precedenti la asemenea ocazioni se formau in poporu partide si sfasiãri; preste totu s'au intemplat in anulu trecut 16 alegeri de preotu; dintre acestea 12 alegeri s'au efectuit aprópe cu unanimitate si in o ordine exemplara; ér in 4 alegeri s'au substernut proteste; dar constatandu-se de lipsite de ori ce basa legala — in urm'a dispuzetiunilor luate de acestu consistoriu micile divergentie, ivite in poporu, din incidentulu alegerii s'au aplanat usior, si — fara a lasã cea mai mica urma intre credintiosi. Apoi in ceea ce privesce asigurarea buna stãrii viitorie a bisericeii constatãm cu placere, ca in urm'a dispuzetiunilor emanate din partea consistoriului, unele comune au luat deja iniciativ'a pentru esecutarea conclusului, luat de catra venerabilulu sinodu eparchialu din anulu trecut sub Nru protocolaru 38, referitoriu la o mai buna administrare a averiloru bisericesci, si respective la investirea acelor'a in pamenturi, din cari dupa timpu se-se póta acoperi trebuintiele bisericeii si scólei fara retributiuni asupra credintiosilor.

3) Prin esecutarea conscientioasa a acestui concludu si prin o controla esacta a modului, in carele se esecuteza, — acestu consistoriu speréza, ca in poporu se va desvóltã totu mai multu sentiulu si alipirea catra biserica, precum si sentiulu publicu pentru o functionare cât mai regulata a corporatiuniloru instituite prin statutulu organicu in parochia. Constatand acést'a ne permitem totu de odata a amintí, ca organele nóstre din parochia in anii primi ai vietii nóstre constitutionale, si in specialu comiteele parochiale dintre obligamintele, avisate prin statutulu organicu la competenti'a lor, au esecutatu mai

multu numai acelea, cari s'au referit la resolvirea agendelor curente. Staruind inse acestu consistoriu a-se pune in aplicare cât mai conscientiosu si in cadrulu possibilitãtii numitululu concludu sinodalu, sperãm, ca comiteele parochiale si prin acestea comunele bisericesci vor luã in mana, si vor lucrã si la indep-linirea celorlalte obligaminte ce li-se impun prin legea fundamentala si anume: o mai buna ingrijire de moralitatea publica a parochiei si ingrijirea de asigurarea bisericeii si de ameliorarea buna stãrii poporului.

4) In legatura strensa cu functionarea regulata a corporatiunilor din parochia sta mai departe cestiunea dotatiunei preotiesci si invetiatoresci, cari ambe reclama urgenta ameliorare si mai cu seama reclama, cá acésta dotatiune se fia asigurata pentru tóte imprejurãrile si eventualitãtile.

In privinti'a acést'a subscrisulu consistoriu si permite a supune apretiiãrii venerabilulu sinodu urmatórele observãri, facute pre acestu terenu si anume:

a) Pentru ameliorarea dotatiunei preotiesci s'a infintiat in eparchi'a nóstra fondulu preotiescu, — carele desã a crescut destul de bine; si in cadrulu cuotei anuale, determinate prin statute s'a impartit din acestu fondu ajutórie intre preotii dela parochie mai reu dotate, intre veduvele si orfani preotilor — totusi ajutóriile acordate din acestu fondu n'au potut satisfacere si nu potu inca satisfacere multeloru trebuintie; si deci ameliorarea dotatiunei preotiesci se va poté realisã cu destul succesu, numai in casulu, daca pre langa fondulu preotiescu, — vor staru si corporatiunile bisericesci din parochia a intreprinde cele possibile in acésta directiune, si anume nu prin aruncuri noue pre poporu; ci daca voru fi cu deosebita atentiune la ocazioni binevenite intru aflarea mijlóceloru si folosirea ocaziunilor ce potu obveni spre acestu scopu, — precum o-au realisat acést'a comun'a bisericesca Ciana-dulu unguurescu, carea cu unu imprumutu din fondulu preotiescu a cumperat 100 jugere de pamentu astfelu, ca in timpu de 10 ani, dupa contractulu incheiatu cu arendatorulu acelu pamentu, din venitululu acelu'a se platesce intregu pretiulu de cumperare, si acelu complexu de pamentu, devenind liberu de ori ce sarcina, va fi capace a contribuí cu venitululu lui in modu permanentu la ameliorarea dotatiunei preotilor si invetiatorilor, — si precum s'a realisat acést'a in comunele Jadani si Monostur, unde asemenea cu imprumuturi din fondulu preotiescu s'au cumperat spre acestu scopu unele complecse de pamentu.

b) In ceea ce privesce salariile invetiatoresci si tiene de detorintia si subscrisulu consistoriu a amintí, ca fiind acestea eiectate pre poporu si cre-diendu-se poporulu pré insarcinatu cu ele, in multe partii — acésta imprejurare adesea da ansa la nemultiemiri facia de biserica in detrimentulu confes-

siunei nóstre ; ér acestui reu i-se va poté ajutá numai prin infiintierea de fonduri si fundatiuni culturale, in cât va fi acést'a cu potintia in tóte comunele nóstre bisericesci. Si sperám, ca acestu scopu se va poté realisé cu succesu, — punendu-se in aplicare conclusulu sinodalu sus provocatu, cu atât mai vertos, cu cât acestu consistoriu a facut observarea, ca in fiacare comuna se potu face dupa imprejurári imbunatatiri in acésta directiune, — daca prin o activitate consciéntiósá in spiritulu bisericeii se va promová sentiulu publicu catra biserica si santele ei asiediaminte. Drept ce acestu consistoriu a facut in deosebite rënduri atente organele subalterne in casuri concrete asupra acestei imprejurári ; si sperám, ca din anu in anu se vor poté realisé, tot mai multe rezultate si pre acestu terenu, — si anume in proportiunea, in carea se va desvoltá in poporulu nostru sentiulu publicu catra asiediamintele nóstre bisericesci-constitutionale si prin acést'a sentiulu de ajutoriu reciproc in spiritulu evangheliei si sub conducerea bisericeii.

5) In fine aducemu la cunoscinti'a venerabilului Sinodu eparchialu, ca in urm'a dispusetiunei adresate acestui consistoriu din partea pré venerabilului consistoriu metropolitanu sub dto 23 Augustu 1889 Nru 65/M. de-a-i face cunoscutu, in ce chipu se violéza dilele de Dumineca si serbatorile bisericeii nóstre, si ce ar fi de facutu in contra' acelei violári, — am provocatu pre parintii protopresviteri a-ne substerne observárrle facute in acésta directiune, si pre bas'a repórteloru intrate in acésta afacere, prin representatiunea nóstá, adresata pré venerabilului consistoriu metropolitanu sub dto 29 Decemvre 1889 Nru 5525, — constatandu, ca dilele de Dumineca si serbatóre ale bisericeii nóstre se violéza cu deosebire prin trei impregiurári, si anume :

a) prin aceea, ca tégurile de septemana si de anu se tienu in dile de Dumineci si serbatori ;

b) prin aceea, ca din partea oficieloru administrative politice se punu termine de pertractare pre dile de Dumineca, une ori chiar pre timpulu servitiului divin, ér din partea judecatorieloru se punu termine pre dile de serbatóre ; si in fine

c) prin aceea, ca birturile se tienu deschise pre timpulu servitiului divin ; am rogatu pre pré venerabilulu consistoriu metropolitanu, cá se binevoiéscá a intrevení la Inaltulu guvernulu alu tierii pentru delaturarea acestui reu.

Când aducemu acést'a la cunoscinti'a venerabilului sinodu eparchialu, ne permitemu tot de odata a constatá, ca pentru ridicarea sentiului de pietate crestinéscá si stim'a catra dilele de Dumineca si serbatóre, alteratu prin imprejurárrle aretate mai sus, cât si prin alte imprejurári esterne, — din partea acestui consistoriu s'a dispus in diferite rënduri, cá cultulu divin se se esecute in o forma cât mai frumósá si mai atragetória, de asemenea se se atraga poporulu la cercetarea santei bisericeii si prin predici

instructive, prin cari se se imbine cuventulu lui Dumnedieu cu trebuintiele dilnice ale poporului, si din repórteloru intrate in acésta afacere dela parintii protopresviteri constatám, ca afara de pastoralele, ce se emitu de aici regulatu in fie-care anu la serbatorile Nascerii si Inviárii Domnului si la serbatóreá anulului nou, in bisericile nóstre in genere se predica in decursulu anulului in unele dile de Dumineca si serbatóre, precum si la alte functiuni afara de biserica ; — si desi intre imprejurárrle grele ale vietii de astadi a poporului nostru este greu a influentiá prin cuventu, — totusi sperám, ca cu o buna sistema, si cu o practica intielépta a functiuniloru pastorale vom poté inregistrá din anu in anu tot mai multe rezultate si in acésta directiune.“

* * *

Din incidentulu acestui reportu, — sinodulu la propunerea dlui deputatu Paulu Rotariu a adoptatu si ridicatu la valóre de conclusu dreptu punctu de manecare si cinsura pentru o lucrare viitória mai spornica intru asigurarea bisericeii si ridicarea bunastárrii poporului urmatórele :

„Considerând cumca atât legea nóstá positiva bisericéscá, cât si iubirea si interesarea adeverata si propria a corporatiuniloru nóstre bisericesci, precum si in deosebi cea a sinodului eparchialu, ce o are fatia de poporulu credinciosu, ne impune datorinti'a de a conlucrá spre „stérpirea datineloru rele“ din poporulu credinciosu, ér prin acésta a conlucrá la imbunatatirea starii sale morale, culturale si materiale ;

considerând cumca ajungerea acestui scopu nu se póte realisé altcum decât, prin cunóscerea exacta a releloru, de cari este bantuitu poporulu, prin studiu seriosu asupr'a mijlóceloru si a possibilitárrii intru delaturarea releloru ;

considerând, ca activitatea de pana acum a corporatiuniloru nóstre bisericesci, manifestata cu preferintia in institutelu nóstre teologice-pedagice de o parte ajunge prea tarziu in poporu, de alta parte ea, fara o *conlucrare directa in sinulu poporului*, intimpina greutati chiar din partea acestui'a ;

considerând in fine cumca, precum in tóte lucrárrile de interesu publicu, asia si sub celu de sub intrebare, numai o *cunlucrare solidara si sistematisata* póte promite rezultate salutarie, — *facu urmatóri'a propunere* :

Ambele consistórrie de pe teritoriulu acestei diecese se fie avisate a sulevá dreptu principiu acést'a activitate, in modu solidariu si sistematicu.

Spre ajungerea acestui scopu se li se indigiteze numiteloru consistórrie urmatóri'a procedura si anume :

Antaiu : se culéga informatiuni prin organele lor subalterne din fie-care comuna despre suferintiele, slabiciunile, datinile rele, respective patimile, de cari suferu poporatiunea preste totu si in parte ;

A dóua : cand datele acestea vor fi adunate, consistórriele nóstre, se le reasumeze si constate dupa

esistinti'a loru, inpartindu-le in categoriile ce i se voru ivi ;

A t r e i ' a : Materialulu ce si-lu va procurá in acestu chipu, se-lu faca de obiectu de studiu seriosu cu privire la cunóscerea reului, din carele isvorescu ele, cu privire la mijlócele s'au modalitátile recerute s'au promitiátorie de vindecare, admitiendu-se consistórieloru ca, de cum'va proprii loru functionari nu vor putea resbi cu acestu studiu, se insarcineze cu studiarea câte unui ramu séu „categoria,” pe câte unulu s'au mai multi preoti de calificatiune superióra, séu si pe mireni apti de atare studiu de pe teritoriulu seu, cu timpu preclusivu, daru amesuratu trebuintiei.

A p a t r ' a : Cand acestu studiu va fi finitu, atunci se se procéda la combaterea reului prin preotimea locala pe calea prediceloru in biserici si a conversatiunilotu private cu poporulu, indicandu-se preotimei tem'a, ba instruându-se ea chiaru despre acele pareri de combatere, cari din partea consistoriului se voru afla mai demne si mai potrivite.

Se intielege de sine, ca consistórieloru nóstre nu li se póte pune terminu preclusivu spre altu scop decât numai, spre inceperea activitátii sale in acést'a directiune, éra acestu terminu e : decursulu anului presinte.

La proximulu sinodu se ascépta raportu consistorialu in acésta privintia. “BCU Cluj / Centra

* * *

Constatám cu bucurie, si sperám, ca prin o buna si conscientiósá punere in aplicare a acestui conclusu eparchi'a nóstra a intratu in stadiulu de a poté lucrá mai cu succesu in directiunea amintita mai susu ; si Ddieu va ajutá organeloru esecutive ale bisericeii nóstre, — cá se justifice valórea si insemnatatea acestui conclusu.

Totu astfelu sperám, ca nimerit si intr'unu modu de valóre pentru desvoltarea nóstra ulterióra s'au resolvitu tóte cestiunile puse in deliberarea sinodului, si anume cestiunile, referitórie la imbunatatirile trebuintióse pre terenulu instructiunei si la crescerea si sporirea fondurilor si fundatiunilor diecesane.

In ceea ce privesce instructiunea constatám, ca in anulu trecut si pre acestu terenu s'au facut imbunatatiri atât in ceea ce privesce ameliorarea frequentatiunei scolare, cât si in ceea ce privesce rezultatele obtienute intru instructiunea poporului prin scólele nostre confessionale ; si cu privire la administrarea scólelor s'au luat prin sinodu nimerite dispusetiuni pentru inaintarea acestor scóle.

Cu privire la administrarea fondurilor si fundatiunilor diecesane sinodulu censurand cu rigóre starea acestor'a si modulu de administrare a constatat, ca fondurile nóstre se administréza de catra consistorie conscientios si corect, si ca tóte fondurile si fundatiunile diecesane sunt in crescere.

In fine constatám, ca in urm'a dispusetiunilor, luate de consistoriulu din Aradu, numerulu concubi-

natelor, carele in anii precedenti era in crescere, — a scadiutu in modu favorabilu ; ér poporatiunea de pre teritoriulu acestei eparchii a crescutu cu 5107 individi ; si astfelu numerulu poporatiunei, apartinetórie acestei eparchii, carele la finea anului 1888 a fost de 515.544 individi, la finea anului 1889 a fost de 520.741 individi.

Vineri'a trecuta terminându-si sinodulu agendele, avisate la competentia s'a, — Pré Sánti'a S'a parintele Episcopu Ioan Metian prin unu scurtu discursu multiemi dloru deputati pentru zelulu si activitatea, depusa pre altariul Domnului si in acésta sesiune sinodala si implorá binecuventarea Ceriului asupr'a lucrárilor sinodului si asupr'a desvoltării ulterioare a afacerilor eparchiei.

Dupa acést'a luá cuventulu deputatulu Paulu Rotariu, si prin unu frumosu discursu multiemi Pré Sántiei Sale pentru intielépt'a si succés'a conducere a afacerilor eparchiei Aradului in genere si in specialu pentru intielépt'a conducere a lucrárilor acestui sinodu. Vorbitoriulu dise intre altele in numele deputatiloru sinodali : „ne despartim cu inim'a plina de bucuria, si ducem cu noi convingerea, ca atât venerabilele consistórie, cât si pré veneratulu capu alu diecesei si-au implinitu si in decursulu anului trecut cu zelu si abnegatiune si cu tóta consciinti'a detorinti'a intru conducerea si bun'a ingrijire a afacerilor eparchiei.” Terminând vorbitoriulu implorá dela Ddieu viétia indelungata si sanata statornica Pré Sántiei Sale, parintelui Episcopu Ioan Metian cá se póta conduce intru multi ani afacerile eparchiei Aradului.

Continuare din literatur'a bisericesca greca a restimpului apologetic.

Dupa-ce in nrulu trecut s'a espusu ramulu apocrifu si pseudoepigrafic alu literaturiei grecesci din restimpulu apologetiloru, se ne facem acum cunoscuti cu incercările produse in acestu restimpu din ramulu istoriei si dreptului bisericesc.

a) Literatur'a istoriei bisericesci a inceputu a se formá in restimpulu acest'a mai intái prin conscrierea istoriei martiriloru din secl. alu 2 si alu 3, cari erau destul de numerosi in aceste timpuri de grea urgie pentru biserice'a crestina, persecuteta cu multa vehementia din partea imperatiloru romani. Aceste acte martirice, numite si martirii, se conscriau adese de contimpureni si martori oculari, cum d. e. epistol'a *Smirneniloru* adresata crestiniiloru din Filomeliu, in carea descriu martiriulu glorios a episcopului loru Policarp ; raportulu crestiniiloru din *Lugdun si Vienna* (in Gallia) indreptatu catra fratii din Asi'a-mica si Phrigi'a, in carele espun atât persecutiunile ce le-au induratu din partea imperatului Marc Aureliu la anul 177, cât si ingrozitoriulu sfêrsit martirie a betranului loru episcopu *Potin* ; precum si *scrisórea* episcopului *Dionisie* din Alexandri'a catra *Fabian* din Antiochi'a, despre martirii si marturisorii (con-

fessores) alexandrieni din persecutiunea lui Deciu Traian (249—251). Dar cele mai multe martirii s'au scrisu de catra autori multu mai teneri, si s'au atribuitu unor martori oculari ai martiriului, pentru de a intemeia astfelu vrednici'a loru de credintia. Critic'a de adi indecomun crede, că de atari scrietori, cari voescu se tréca numai de martori oculari, este compusa si istori'a martiriului lui *Ignatie* Teoforulu, din Antiochi'a. — Resulta deci, că pe când putine din martiriile nóstre sunt autentice, pe atunci partea cea mai considerabila ce ni s'a pestrat, provine nu dela martorii oculari, carora se ascriu, ci dela scrietori multu mai târdii, cari cu nedreptulu afirma despre sine, si se prefac a fi martori de fatia, — drept ce si critic'a noua intimpina mari greutati la judecarea acestui ram literar, si numai fórte cu anevoie póte distinge actele martirice scrise in secl. 2 si 3 de cele ce sunt de origine mult mai târdie.

Incercări mai cuprindietóre de a scria istorie bisericesca in acest restimpu facú mai întâi in jumetatea a 2 a secl. alu II. *Hegesip*, ér in deceniile prime a le secl. alu III. *Sext Iuliu Africanulu*.

Celu mai vechiu istoricu bisericesc este *Hegesip*. Din cauza că cunoscea bine limb'a, literatur'a si traditiunile evreesi, Eusebie erá de socotinti'a că a fost judeo-crestinu. El a caletoritu prin Corintu la Rom'a, unde a sositu pe la anulu 155., pe când erá acolo episcopu Anicet, carele ni este bine cunoscutu din incidentulu cu Policarpu, episcopulu Smirnei, relativ la modul serbarei Pasciloru. Cam pe la anulu 180, când pastoria in Rom'a episcopulu Eleuteriu, a scris elu o carte intitulata: „Monumente de istorie bisericesca“ (*Ἱστορικά τῶν ἐκκλησιαστικῶν πράξεων*). Opu lu s'a perdutu, dar in istori'a bis. a lui Eusebie ni s'au pastratu 8 fragmente. Judecând scrierea acést'a dupa titlul ei si dupa escerptele lui Eusebie trebue că a fost o slaba incercare de a scria istorie bisericesca, de órece Eusebie insusi nici nu o considera de atare in precuventarea istoriei sale bis., unde dice apriat, că nainte de elu nime n'a umblatu pe acést'a cale. Drept-ce criticii mai noi sunt de parere, că monumentele ist. bis. a lui *Hegesip* n'au fost vr'o incercare de acestu felu, ci sémena mai mult a fi fost o scriere polemica contra eresiloru, o *eresiologie*; dar de este asia séu nu, e greu de a decide, din lipsa totala de marturii.

Unu istoriografu fórte insemnatu a fostu in acestu timpu *Sext Iuliu Africanulu*. Elu a traitu in deceniile din urma a secl. alu II. si in cele prime a secl. alu III. Se crede că a fostu de origine din Libi'a, si de aici si conumele de Africanu. Mai târdiu 'l aflam cá cetatianu in orasiulu Nicopolis (Emaus din Palestin'a,) si din impregiurarea, că Origen intr'o epistóla a s'a 'l intituléza „iubite frate“ (*ἀγαπητὸς ἀδελφός*) au incheiatu cei mai multi, că densulu a functionatu acolo cá preotu, ba dupa unii chiar cá episcopu. Se mai seie din viéti'a lui, că pe la anulu 195 a fost ostasiu sub Septimiu Sever. Elu a scrisu

o *chronografie* bisericesca si profana, (*Χρονογραφία*) dela inceputulu lumei pana la anulu 221, in 5 carti. Acestu opu s'a perdutu, dar 'l cunóscemu din fragmentele ce ni le-au pastratu Eusebie, Ieronim si istoricii grecesi mai târdii, si mai alesu *chronografii* bizantini. Pentru *chronologie* a fost scrierea acést'a de o deosebita importantia, ceea ce se vede si din impregiurarea, că a fostu multu pretiuita si folosita de Eusebie, Ieronim si multi alti scrietori bisericesci. Dela elu mai avem si o *epistóla catra Origenu* scrisa pe la anulu 227, in carea combate socotinti'a despre autenti'a istoriei Susanei in cartea Daniilu, pe carea apoi Origen intr'un respunsu alu seu o apara cu multa temeinicie. Tot elu a adresatu o *epistóla catra unu óre care Aristidu*, in carea, i-si da silinti'a a aplana diferinti'a dintre genealogi'a lui Christosu la Matei si dintre cea dela Luc'a, prin *ipotes'a unei casatorii de leviratu*. — La evrei erá indatoratu fratele unui barbatu casatoritu, pentru casulu când acést'a muria fara de a lasá prunci, se se casatorésca cu cumnata s'a veduvita, si o astfelu de casatorie se numesce dupa dreptulu romanu, casatorie de leviratu. — Deci Iuliu Africanulu crede, că pe când unu evangelistu enumera antecesorii cei naturali ai Mariei, pe atunci celalaltu insira pe cei legali — pentru ca copii nascuti din atari casatorii nu erau considerati cá copii tatalui loru celui adeveratu, naturalu, ci a fratelui celui reposatu fara de copii, cu a carui veduva s'a si casatoritu levirulu spre a-i continua némulu in poporu. — Din tóte aceste scrieri se vede din destulu spiritulu istoricu a lui Iuliu Africanulu. Mai esista o scriere profana intitulata *Κεστοί*, (*covóre*), carea e de cuprinsu diferitu, din carea cauza se si certa criticii asup'r'a provenientiei ei, si pe când unii o ascriu lui Iuliu Afr. pe atunci altii sunt de socotinti'a, că ea este productulu altui autoru de asemenea nume, daru pagânu.

b) In restimpulu acést'a s'a pusu basa si la o *literatura canonistica*, séu de *dreptulu bisericescu*. Scrierile ce apartienu la acestu ramu, precum: *constitutiunile, canónele apostolice* precum si asia numita *renduêla* (ordinatiune) *bis. apostolica*, s'au tractatu in nrulu 8. alu fóiei nóstre din a. c.

Dr. Tr. Puticiu.

Buteni, in septeman'a luminata 1890.

Onorata Redactiune!

Despre „unirea din Buteni“ a mersu veste pana la cele mai departate margini ale diecesei, ba inca si mai departe. Invetiatoriulu scólei izraelite din Buteni adeca a scrisu intr'o fóia magiara din Arad, că 87 insi din Buteni s'au dechiaratu de trecuti la unire éra 200 sunt gat'a a trece. — „Tribun'a“ reproduce scirea acést'a din cuventu in cuventu, ba unu corespondentu alu ei din Arad face capitalu de aci si tulburările aceste religionare le deriva dela tînut'a Prea Santiei Sale Domnului Episcopu diecesanu.

Fiind-cà cu câti convinu, toti me intréba de „unire,“ fiind-cà despre miscarile religionare din Buteni multi insi in multe chipuri vorbescu, dupa-cum adeca li se dà a vorbi, si fiind-cà decursulu loru are si parti instructive, — ve rogu On. Redactiune se comunicati descrierea acestoru turburàri in fôia DVóstre, póte cà nu va fi chiar fara vre-unu folosu.

Nainte de tóte observu cà „turburatorii“ din Buteni sunt cei mai din urma ómeni din comuna, la cari cu greu incape sfatu bunu, vorbe blande, argumente convingátore.

S'a intemplat de sinodulu parochialu intr'o siedintia a sa din carnevalu — a hotarítu ca lemnele din padurea comunala, ce le capetámu din anu in anu, pe trei ani urmatori se le oferimu bisericeii, cá se ni facemu unu capitalu mai marisoru, din carele la timpu se ne facemu biserica nóua. Sinodulu intregu (eram la vr'o 100 insi presentí) cu votu nominalu s'a invoitu la acést'a; unulu inse a fostu, carele a disu, cà se invoiesce, dar s e t e m e cà vor fi altii, cari nu vor consentí. Numai-de-cât fú combatutu de insísi membrii presentí; cei in stare mai buna i-replicau, cà in Buteni nici când n'a fost lesnime de lemne cá-si acuma, de óra-ce domnii de pamentu taia padurile si astfeliu unu caru de lemne se póte capetá cu 30—50 cr., la locu siesu si la marginea comunéi, cei seraci insí-si resonau, cà competintí'a loru de lemne si de altmintrea se opresce si se vinde pentru detori'a in contributiune ori spese comunali, si éra: unu bunu lucratoriu castiga dela domnia pe di câte dóue cara de lemne déca vrè se luere.

S'au ivitú inse malcontenti facia de hotarirea sinodului parochialu; cei mai in stare cari de regula cumpearau partile celor seraci au agítatu intre cesti din urma cá se insceneze turburari si tienendu mai multe conventicule, au hotarítu, cà ei voru trece la unire si spre acestu scopu esmitu din sinulu loru 4 individi, cari se amble din casa in casa si se conscrie pre toti cei de o parere cu ei, totodata se indemne intrég'a comuna a li urmari, la care casu apoi voru fi usiorati de multe sarcini, cari astadi impovóra comun'a. Noi preotii am auditu despre aceste miscari, dar nu li-am atribuita nici o insemnatate, curendu inse ne trediramu cà agitarea e inscenata in tóte pàrtile comunéi; de unde, de unde nu — au adus mai multe „tarife de stola“ dela uniti, le-au cetitu in mai multe conventicule, se latieau mintiuni, cà eu vreu se ieau imprumutu de 38 mii fl. cá se zidimu biserica, ca facu aruncu pe celu cu $\frac{1}{4}$ pamentu 40 fl. etc. se vorbiá ca de ce suntu astadi trei scoli, pana cand mai de multu nu erá numai un'a, deci déca ne vom uní, vom scapá de scoli, cà acolo e destulu unu invetiatoriu si si acel'a e platitu de imperatia s. a. s. a.

Agitarea a tienutu pana la 26 Februariu, cand apoi ne trediremu cà ni vine pe capu o grupa cam de vr'o 50—60 de barbati si femei, bine disciplinata cu vatavi gurisi, cu vorbe mari, cà ei vréu se aduca usiorare in comuna, ca ei trecu la unire. Tatalu meu preotulu Ioanu, la carele venisera — se siliá a-i capacitá si a-i molcomí mai apoi a-i si indrumá se mérga acasa; eu inse am dechiaratu cà de óre ce parochi'a din carea facu parte mal-

contentii, e vacanta, — mi-sustienu dreptulu ca cei cari voiescu se tréca, la mine se se presenteze si astfeliu incepura a intrá unulu câte unulu, câte cu doi martori; pana la amédiadi am edatu 8 atestate; dupa amédiadi éra si a venitu grup'a, dar n'am potutu dá numai unu atestatu, fiind ca trebui se mergu la o ingropatiune; alta di fiindu Dumineca, n'a venitu nimenea, au venitu inse Luni, cand pana la amédiadi li-am potutu dá 3 atestate: Marti apoi s'au presentatu 17 insi, si acesti'a au pretinsu unu atestat generalu preste toti „cà-ci — motivau — densii nu potú se vina in tóta diu'a si apoi numai inzedaru.“

Eu adeca sciam ca unii dintre ómeni suntu adusi cu sil'a, altii suntu veniti de frica, de alta parte — cugtam in mine — déca loru li-place a amblá in grupa si deci a demonstrá in contra religiunei — deci vina mai desu, déca li place asia. Li s'a uritu inse a vení, si deci au cerutu atestatu generalu; eu basandu-me pe §. 3. din art. de lege LIII. din 1868 nu m'am invoitu la acést'a si mi-am chiamat doi martori, naintea caror'a mi s'a datu documentu, cà eu voiescu si pociu se li dau atestate, dar densii nu vreau se intre la mine, cá se li dau. — Peste 15 dile s'a repetitu acést'a, si éra si mi-am chiamatu doi martori, inaintea caror'a ii-am pofititu se intre dupa atestate, dar ei nu au voitú, — ei s'au dusu la unulu dintre densii, si-au cumperatu papiru, au facutu atestate si le-au dusu la preotulu unitu din Sebisiu, ba au amblatu si pe la protopopulu din Bocsigu.

Eu — de sine se intielege — me semtiamu genatu, cà turburarea acést'a se ivesce chiar la mine si póte chiar din vin'a mea au pentrucá eu am facutu propunerea cu lemnele, au pentruca nu mi-am datu silintia a domoli miscarea pana anca nu erupse in fapta. Am protestatu deci la oficiulu parochialu gr. cat. in contra atestatoru dechiarandu-le de nelegali si preotulu gr. cat. a si venitu la cas'a comunala, cá se constate, déca s'au facutu acelea in modu legalu. Preotulu a adusu cu sine 53 atestate dar cá se legitimeze aceste atestate, s'au presentatu numai 29 insi, ceialalti au abstatu, dar si dintre acesti'a unulu a facutu marturia, cà eu ii-am chiamatu se vina pe rendu dupa atestate, dar ei „s'au vorbitu“ intre olalta se mérga la altu locu; altulu éra si fiindu uitatu, s'a miratu, cum de densulu are doue atestate, pana-candu numai una-data s'a presentatu la preotu; mai altii fiindu intrebati déca respundu ei pentru validitatea atestatoru, primariulu a datu deslucirea, cà potú se iea ori-ce obligamente, càci n'au nici o avere in comuna.

Astfeliu de lucruri si astfeliu de persóne au dusu rolu in miscarile religionare din Buteni.

Intre acestea eu insumi am cerutu dela Venerabilulu Consistoriu cá se esmita pre cinev'a din centru, cá se constate causele turburarei, cá nu cumva se mi se impute mie au celoralalti preoti ca noi suntem de vina. A venitu deci intr'o Dumineca par. ierom. si referinte Augustin Hamse a si tienendu sinodu poporalu la care au luatú parte o multime de membrii, a constatatú ca stol'a mai mica decât in Buteni nu mai póte se fia nicairi, cà preotii nici intr'o privintia nu potú fi vinovatiti in caus'a acést'a. Pasirea parintelui Hamse a in multe privintie au

facutu celu mai bunu efectu asupr'a poporeniloru nostrii. Intre acestea mai departe s'a ivitu unu curentu anti-unitu in comuna, fruntasii au pasitu oblu in contr'a turburarei, cei mai siolomani vorbiau de „calea mánzului,“ facénd a-lusiune la grupa, notariulu com. Dlu Isidoru Popescu cu antisti'a au iesitu din reserva, si astfelu au urmatu firesce, ca aculu unirei deodata se tēmpì.

Me trediescu anume ca vine la mine unu corifeu dintre turburatori, si me rōga se-lu scot dela unire, de óra-ce densulu i pare reu de ce a facutu; eu sciindu ca densulu a facutu atestatele false si fiind-cà nu portamu fric'a de trecere, nu m'am invoitu dintr'odata cá se-lu reprimescu, deci s'a dusu pela notariulu, pela antistia si astfelu dupa-ce a adusu cu sine si pre ceialalti corifei, l'am ascuratu ca tóte le vom face bune. Ceialalti mal-contenti, cari parte pentru-cà au fost dojaniti, ca traiescu in concubinatu, parte pentru-cà mai de-multe-ori au fost infruntati, ca ambla la birturi, — acum desamagindu-se din ratecirea lor, — au venitu pe rendu la preoti, si s'au rogatu de iertare, altii si-au facutu „slujba“ (rogatiuni) si s'au lasatu de turburari.

Éra eu in st'a dî de Pasci esprimandu-mi bucuri'a, cà ómenii au ajunsu la cunoscinti'a adeverulei, am indemnatu poporulu „se iertámu tóte pentru inviere“ si se remanemu si mai departe frati buni intre olalta si fii credintiosi ai bisericeii stramosiesci.

C. Gurbanu.

D i v e r s e.

* *Servitiu divin.* Duminec'a trecuta s'a celebratu in biserica catedrala din Arad prin Pré Santi'a Sa, parintele Episcopu alu Aradului Ioanu Metianu, asistatu de parintele protosincelu Iosif Goldisiu, parintii protopresviteri Ioanu Mog'a, Vasiliu Pap, Constantin Gurbanu si Vasiliu Belesiu, protodiaconulu Ignatiu Pap si ierodiaconulu Dr. Traianu Puticiu, — sant'a liturgia, impreunata cu invocarea Duchului santu. Sub decursulu san-tei liturghii Pré Santi'a Sa, — ridicà rogatiuni catra Celu Atotpoternicu pentru odichn'a sufleteloru barbatiloru, cari prin zelulu si activitatea loru neobosita pre altariulu Domnului a lucratu intrég'a loru viétia pentru ridicarea si in-florirea bisericeii si scumpei nóstre natiuni, si anume pentru fericitiu intru aducere aminte: Archiepiscopulu si Metropolitulu Andreiu Siagun'a, Andreiu Mocsonyi de Foen, Emanuil Gozsdu, Episcopulu Ioanu Popasu si fericit'a Elen'a Ghib'a-Birt'a.

* *Adunarea generala* a asociatiunei nationale din Arad pentru literatur'a si cultur'a porului romanu s'a fienuta Luni'a trecuta sub presidiulu Pré Santiei Sale, parintelui Episcopu alu Aradului Ioan Metian. Adunarea generala a esaminat reportulu despre activitatea directiunei din anulu trecut, a censurat socotile, din cari se vedé, ca fondulu asociatiunei la finea anuului trecut a fost de 2506 fl. adeca doue mii cinci sute siese fiorini v. a. si a datu absolutoriu directiunei, apoi a ales membrii directiunei pentru anulu curentu, in fine a decisu cá lucrarile direc-

tiunei cu incepere din anulu curentu se-se induca iutr'unu almanachu, cu a carui edare s'a insarcinat directiunea

* *Siedinti'a publica* arangéta de societatea de lectura a eleviloru dela seminariulu diecesanu din Arad Duminec'a trecuta a intr'unitu in acésta séra aici in Arad unu publicu alesu si numerosu, venitu din tóte partile e-parchiei, cá se asiste la productiunile tinerimei din limb'a si literatur'a nationala, si din music'a vocala si instrumentala. Pré Santi'a Sa, parintele Episcopu Ioanu Metianu, si de asta data a venitu in mijloculu diecesaniloru sei, cá se incurajeze pre elevi, si se ridice insemnatarea acestei serate literarie-musicale, menite a deveni pentru inteligenti'a si poporulu romanu o adevérata serbatóre nationala. — Atât declamatiunile, cât si disertatiunile eleviloru au fost ascultate cu multa placere de catra publicu; ér cantàrile esecutate de corulu vocalu si instrumentalu alu eleviloru institutulu sub conducerea dlui profesoru Nicolau Chicin, au produsu in publicu adevérata emotiune si insufletire. — Felicitámu pre tinerime pentru acestu succesu!

* *Himenu.* Tinerulu Mihaiu Pacatian din Banat-Comlosiu, teolog absolutu, si-a incredintiatu de fitoria socie pre domnisór'a Aureli'a Rubenescu din Arad. — Felicitàrile nóstre!

* *Promotiune.* Unulu dintre cei mai buni elevi ai Universitatii din Budapest'a dlu Liviu Marcu fiulu parochului nostru din Birchisiu Demetriu Marcu a fostu promovatu in dilele trecute la gradulu de doctoru in sciintiele iuridice. — Felicitàrile nóstre!

* *Multiamita publica.* Subscrisulu in numele sfintei nóstre bisericeii mi tienu de sânt'a datorintia cu celu mai profundu respectu a aduce multiamita publica in colónele acestei pretiuite foi, Ilustritáti Sale Domnului Eugeniu Mocionyi, proprietariu mare in Capolnasiu; — precum se stie din nenumeratele-i maretie fapte cá acést'a, intotdén'a oferite natiunei: Ilustritatea Sa indemnatu din nobilulu simtiu crestinescu si din pietate catra cas'a sfánta a lui Dumnedieu, au binevoitu a darui dóue-sute metri de lemne pentru arderea caramidii ce are a se face in acestu anu, spre scopulu edificandei bisericeii rom gr. or. din Valea-mare. — Jert'a oferita la Sionulu Domnului, atotpotintele resplatésca-o prin sanetate in familia si cu o viétia indelungata plina cu bucurii. — Valea-mare, in 6. Aprilie 1890. — Simeon Dragoiu, preotu rom. gr. or.

* *Recercare.* Subscrisulu in numele comitet. par. gr. ort. rom. din Jabar, recercu pre toti on. conducetori ai oficieloru par. gr. ort. rom. carora li s'a trimisu liste pentru colectarea de oferte pre séma s. bisericeii din mentionat'a comuna, — si pana acum inca nu-le au trimisu — a ni le administr'a in timpulu celu mai scurt posibilu, cá se ne putem convinge despre resultatu si zelulu ce-l desfasiura preot. nóstra, cand stau la mijloc interese de ale bisericeii! Jabar, 10. Aprilie 1890. I. Nicorescu, m. p. not. comit et sinod. par.

† *Necrologu.* Din Toracul-mare ni se comunica vvestea intristatória despre mórtea unui crestianu fruntasiu alu nostru, a lui Teodor Dejan, intemplata in diu'a a dóua de Pasci. Reposatulu, abia in vârsta de 29 ani, s'a distinsu prin buna inpartieála si agonisire in cele economice, prin blandétia si alipirea catra Biserica si scóla. Pe reposatulu lu-deplangu soci'a cu patru orfani, parintii, fratii si nenumerate rudenii, precum si intrég'a comuna, carea i-a dat tributulu cuvenitu, participandu intr'un numeru fórte mare la inmormentare. — Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuventata!